

Naturparkplan for **Naturpark Nakskov Fjord** 2025 – 2029

Produceret af: Lolland Kommune, Sektor for Økonomi, Kultur & Fritid
Fotos: Klaus Bek Nielsen
Februar, 2025

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning.....	Side 4
Frivillighed og organisation	Side 10
Natur	Side 14
Friluftsliv.....	Side 18
Formidling.....	Side 22
Kulturarv.....	Side 23
Erhverv	Side 28
Turisme	Side 32
Anneks	Side 37
Kommuneplan 2017-2029, kapitel 5.7 Naturparker + notat om lodsejernes retsstilling i forbindelse med naturparker i Lolland Kommune	

INDLEDNING

Baggrund

Lolland Kommune har sammen med en række interessenter og de respektive brugerråd arbejdet med naturparkerne Maribosøerne og Nakskov Fjord i 26 år. Brugerrådene for de 2 naturparker og Lolland Kommune har derfor med stor interesse deltaget i Friluftsrådets bestræbelser på at konsolidere konceptet og mærkningsordningen for Danske Naturparker.

Naturparkplanen skal ses i tæt sammenhæng med den operative 5-årsplan 2024–2029 der er udarbejdet i Databasen for Danske Naturparker.

Af den fremgår konkrete og planlagte projekter. Der kan være tale om fortløbende aktiviteter (drift), projekter (udvikling, anlæg, etc.) samt forprojekter. Et forprojekt er på udviklingsstadiet og skal afklare den tekniske løsning, tilladelser fra lodsejere og myndigheder, samt tilvejebringe finansieringen. Når et forprojekt er afsluttet, tilføjes selve projektets anlægsfase i den operative plan.

Herudover kan Lolland Kommune og/eller andre aktører arbejde med projektidéer, men disse vil først blive indskrevet i naturparkplanen, når de er blevet til et egentligt forprojekt.

Naturpark Nakskov Fjord og dens geografiske udstrækning

Naturparken er beliggende i den vestligste del af Lolland, i Lolland Kommune. Naturparken er centreret omkring selve Nakskov Fjord, men rækker fra den østligste ende af Nakskov by til den vestligste del af Albuen, og fra Korsnakke nord for Frederiksdal Gods til roden af Albuen i syd. Nakskov Fjord er primært Natura 2000 område med et særdeles rigt fugleliv, men tæller også både vildtreservat og fredede arealer.

Naturpark Nakskov Fjord dækker et samlet areal på 8.675 ha, heraf godt 67 % sammenfaldende med Natura 2000 område. En stor del af naturparkens areal på 8.675 ha udgøres af selve Nakskov Fjord 71 % (6.164 ha), 28 % (2.405 ha) udgøres af landområder inklusiv Nakskov by, mens 1 % (106 Ha) udgøres af søer inklusiv Nakskov Indrefjord.

Med 10 øer og holme er Nakskov Fjord Danmarks ø-rigeste fjord. Den største af øerne, Enehøje – der sammen med den nærliggende Rommerholm ejes af Naturstyrelsen – er også kendt som Peter Freuchens Ø og rummer en interessant kulturhistorie udover de mangfoldige naturværdier. Der er også offentlig adgang til Albuen, en langstrakt krumodde, der med et særegent landskab og lys leder tankerne hen på det berømte skagenlys. Der er delvis offentlig adgang til øerne Vejlø og Slotø, som er kendt for at have huset Nordeuropas største middelalder orlovsskibsværft.

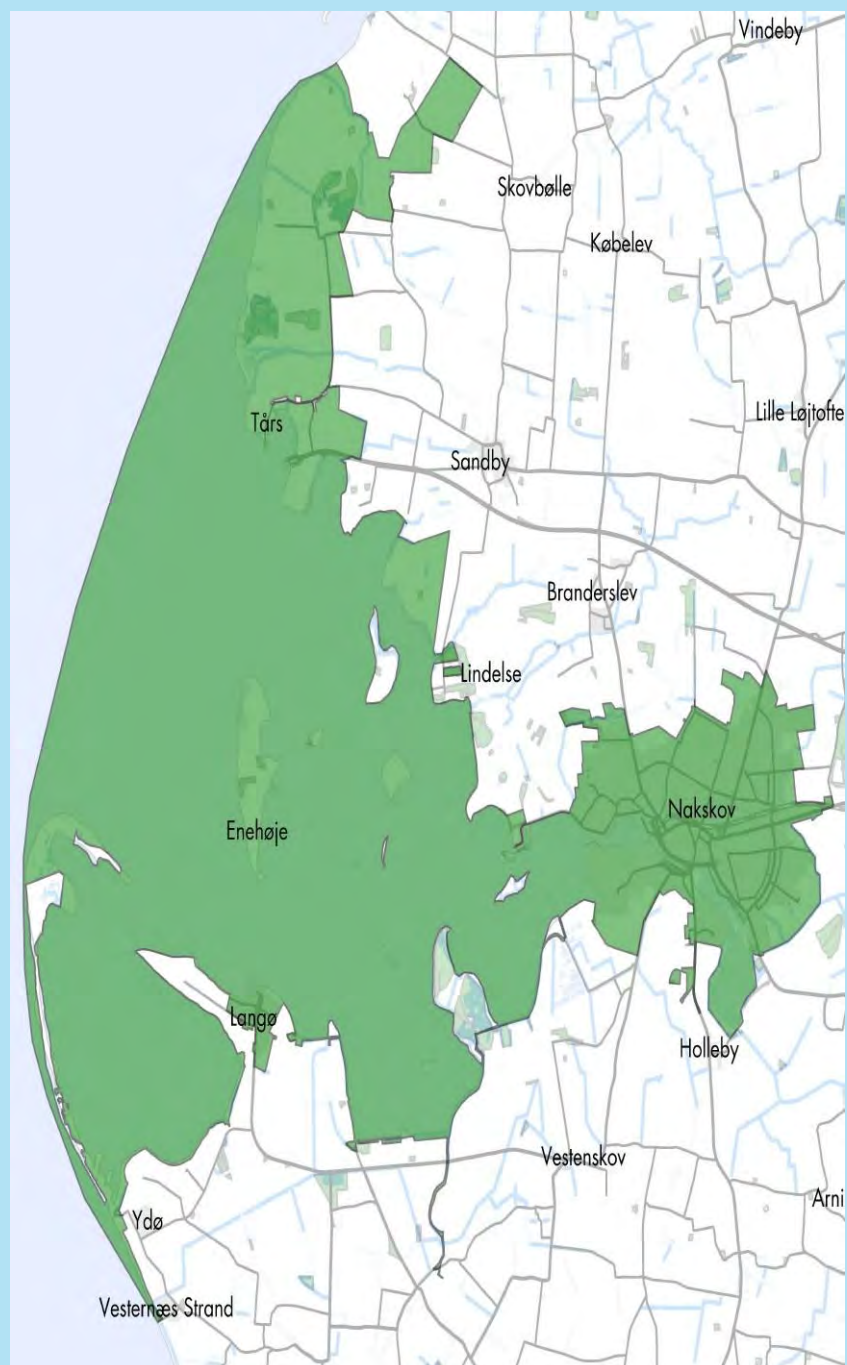

Nakskov Fjord er også fortællingen om et omfattende landindvindingsprojekt efter stormfloden i 1872 med bygning af diger, der inddæmmede en række småøer. Fortællingen om det "Forsvundne Ørige" opleves bedst på cykel fra Nakskov til Albuen, en af de absolut bedste cykeloplevelsesture på Vestlolland, fordi man kører på toppen af digekronen langs med fjorden. I regi af Naturlandet Lolland-Falster er cykelruten "Langs fjorden" etableret på den strækning, og med returløb til Nakskov ad mindre landeveje.

I Naturparken indgår: -Hestehovedet -Nakskov by -Indrefjorden, en brakvandssø med forbindelse til fjorden via sluseporte -nye statslige skovrejsningsområder på 77 ha samt en attraktiv cykelringsti med en række af rekreative opholdssteder hele vejen rundt om Nakskov, der binder alle herlighederne sammen.

Naturpark Nakskov Fjord udgøres overvejende af det åbne maritime område, der udgøres af selve fjorden, øerne og Albuen, men også interessante landområder på "fastlandet" er med. Ikke mindst Frederiksdal Gods – kendt for deres kirsebærvine.

I starten af de første naturparkplanperioder er der sket få mindre geografisk justeringer, se kort.

Naturpark Nakskov Fjord i en større sammenhæng

Udover naturparkerne Nakskov Fjord og Maribosøerne ser Lolland Kommune store potentielle muligheder for også at skabe naturparkområder omkring: a) øerne i Smålandsfarvandet, Fejø, Femø og Askø, samt b) Saksfjed-Hyllekrog-komplekset og c) Lidsøområdet.

De rekreative ruter der forbinder disse 5 naturområder er blevet forbedret og udviklet i sidste planperiode.

Lolland Kommune har sammen med Nordea-fonden indgået et strategisk samarbejde, der skal styrke formidlingen om de mange muligheder for natur- og friluftsoplevelser på hele Lolland-Falster. Med afsæt i de 2 store naturområder: Naturpark Nakskov Fjord, Naturpark Maribosøerne og 2 mindre naturområder: 1) øerne i Smålandsfarvandet, Fejø, Femø og Askø-Lilleø, 2) Saksfjed-Hyllekrog-komplekset, skal projektet styrke de rekreative oplevelsesmuligheder samt skabe en klar formidling om de mange muligheder og sammenhænge imellem dem. Naturpark Nakskov Fjord er strategisk vigtig i den sammenhæng.

Naturparken og byen

Naturpark Nakskov Fjord er ikke begrænset til kun at omfatte selve fjorden og nogle af de omkringliggende landarealer. Selve Nakskov by indgår også i naturparken, og af gode grunde.

Et samarbejde mellem Lolland Kommune og Naturstyrelsen har igennem de senere år medført rejsning af ny bynær skov på godt 80 ha rundt om Nakskov by samt anlæggelsen af en rekreativ vandre-/cykelringsti på 20 km rundt om byen. På strækningen er der picnicområder motionsredskaber, leg og rekreative muligheder, shelterpladser, samt en omfattende skiltning, der henviser til stikveje ind/ud af byen. Som en del af Naturpark Nakskov Fjord er det naturligt at arbejde videre ad dette spor og på lang sigt sikre flere og større naturarealer i og omkring byen og naturparken.

Nakskov er på lige fod med en række andre danske byer stærkt udfordret af klimaændringerne, og der skal i de kommende år findes en solid løsning på klimasikring af byen. Det, at byen samt havne- og industriområder osv. er med i naturparken, giver øgede muligheder for den fremtidige fysiske planlægning, der både skal integrere og drage fordel af naturparkkonceptet.

Den omfattende kulturhistorie i og omkring Naturpark Nakskov Fjord, omfatter i høj grad også Nakskov by, og det er kun naturligt, at byen også i kulturhistorisk sammenhæng indgår i naturparkområdet.

Nakskov by er brohoved for adgang til naturparken, og det er i byen, at de mange besøgende skal finde formidling om de mange tilbud, overnatningsmuligheder og anden service som turguidning osv.

Endvidere vil Lolland Kommune arbejde på, at selve Nakskov by er en del af naturparken, for at styrke den folkelige opbakning til, og ejerskab af naturparken.

Vision

Naturpark Nakskov Fjord er kendetegnet ved store natur- og kulturværdier og er kendt både lokalt, regionalt og internationalt som en attraktion, der giver en samlet helhedsoplevelse af høj kvalitet. Som nationalt foregangseksempel, som naturpark, skabes rammerne for det gode friluftsliv samt udviklingen af bæredygtig turisme med muligheder for lokal indtjening og arbejdspladser ved et stort lokalt engagement og dialog mellem lodsejere, interesseorganisationer, erhvervsliv og myndigheder.

Målsætninger for Naturpark Nakskov Fjord

- Det konstruktive samarbejde i det eksisterende brugerråd for Naturpark Nakskov Fjord videreudvikles, og grundlaget for den fælles forvaltning af naturparkområdet baseres på frivillighed, en balanceret afvejning af beskyttelse og benyttelse.
- Naturværdierne i Naturpark Nakskov Fjord forbedres i frivilligt samarbejde med lodsejere, Naturstyrelsen og andre interessenter.
- Rammerne for at dyrke friluftsliv i Naturpark Nakskov indarbejdes i planerne.
- Formidlingen af natur- og kulturværdier samt oplevelser i Naturpark Nakskov Fjord videreudvikles med stigende brug af elektroniske platforme.
- Adgangen til, og formidlingen om, Naturpark Nakskov Fjords omfattende kulturarv forbedres i samarbejde med relevante aktører.
- Virksomheder i og omkring Naturpark Nakskov Fjord med relation til oplevelsesøkonomi og bæredygtig turisme bidrager med udvikling af nye initiativer og oplevelsesprodukter indenfor natur- og kulturformidling samt produktion og salg af lokale produkter.
- Den turisme- og besøgsrelaterede infrastruktur forbedres løbende samt fremstår indbydende og i god stand, og forskellige aktører leverer ydelser og oplevelser, der styrker Naturpark Nakskov Fjords renommé som frilufts- og oplevelsesdestination.

FRIVILLIGHED OG ORGANISATION

Målsætning

"Det konstruktive samarbejde i det eksisterende brugerråd for Naturpark Nakskov Fjord videreudvikles, og grundlaget for den fælles forvaltning af naturparkområdet baseres på frivillighed, en balanceret afvejning af beskyttelse og benyttelse."

Friluftsrådet lægger op til at naturparkernes planer struktureres i henhold til 6 tværgående temaer: Natur, friluftsliv, formidling, kulturarv, erhverv og turisme. Lolland Kommune har i processen med Naturpark Nakskov Fjord fundet det interessant og relevant at inkludere yderligere et tema; frivillighed og organisering.

Dialog med lodsejerne

Processen med at få konsolideret Naturpark Nakskov Fjord i kommuneplanen har naturligt gået over en dialog med lodsejerne i det potentialeområde, der af Lolland Kommune betragtes som relevant for naturparken.

Ud over selve fjorden med øer og holme samt Albuetangen var der spørgsmålet om jorde på "fastland"-Lolland både syd for Nakskov, indtil den oprindelige kystlinje fra før inddæmningen i slutningen af 1800-tallet, samt nordover til Frederiksdal Gods.

I starten af første naturparkplan periode var der en enkelt lodsejer (et lodsejerlaug på Albuen), der ønskede at træde ud af naturparken, imens 2-3 andre lodsejere ønskede at indtræde.

Disse ændringer er indarbejdet i den gældende Kommuneplan 2017-2029.

Lodsejernes retslige stilling

I forbindelse med den politiske behandling og godkendelse af Kommuneplantillæg nr. 47, Revision af kapitel 12.9 Naturparker, fra 2015, fremkom et ønske om at få præciseret 1) lodsejernes retstilling i forbindelse med etableringen af naturparker og at disse indskrives kommuneplanen, og 2) hvorledes Lolland Kommune vil håndtere et eventuelt ønske fra lodsejere om at udtræde af en given naturpark. Lolland Kommunes byråd har således som en del af processen vedtaget et notat der, meget sammenfattende, slår fast at 1) naturparker ikke er lovophængt, og at den private ejendomsret er ukrænkelig, og 2) *”...at den eneste betydning det har for lodsejere at ligge inden for udstrækningen af en naturpark er, at Lolland Kommune er forpligtiget til at se særligt positivt/lempeligt på ansøgninger om etablering af faciliteter til udbygning af friluftsliv, formidling, mindre faciliteter til styrkelse af turismeerhvervet samt naturgenopretning, herunder nye vandhuller mv.”*, og 3) at en lodsejers eventuelle ønske om at udtræde af en naturpark vil blive betragtet som legitimt.

Endelig beskriver notatet proceduren for håndteringen af ønsker fra lodsejere om indtræden eller udtræden af en naturpark.

Notatet på 4 sider vedlægges som anneks til nærværende Naturparkplan for Nakskov Fjord 2025–2029.

Den fremtidige dialog med – og involvering af – lodsejere

Med afsæt i blandt andet nævnte notat (se bilag) vil Lolland Kommune i de kommende år styrke dialogen med lodsejere i og omkring Naturpark Nakskov Fjord, med henblik på at flere lodsejere forhåbentlig vil kunne se sig selv som aktiv partner i naturparken. Det vil være afgørende også at få inddraget de forhåbentlig gode erfaringer andre lodsejere i naturparker har, både omkring Nakskov Fjord, ved Maribosøerne samt andre steder i landet.

Det er Lolland Kommunes erfaring, at spørgsmålet om hvorvidt en given lodsejer beskæftiger sig med, eller overvejer at indgå i, oplevelsesøkonomiske aktiviteter og/eller produktion/forarbejdning af fødevarer, spiller en stor rolle for motiveringen om at indgå i en naturpark eller åbne sin ejendom for adgang og rekreativ benyttelse.

Det er således en forhåbning, at flere lodsejere med tiden kan se sig selv også indenfor denne type af økonomiske aktiviteter som supplement til det traditionelle landbrugserhverv.

Medlemmer af Brugerrådet for Naturpark Nakskov Fjord

- Frederiksdal Gods
- Repræsentant for lodsejere
- Danmarks Naturfredningsforening
- Friluftsrådet
- Albuen Camping
- Dansk Ornitologisk Forening
- Nakskov Sportsfiskerforening
- Danmarks Jægerforbund Lolland
- Dansk Vandrelaug
- Dykkerklubben Søstjernen
- Nakskov Fjord Camping
- Nakskov Havn
- Hestehovedet Havn
- Langø Bådelaug
- Lodshusets Venner
- Nakskov Sejlklub
- Postbåden
- Restaurant Fjorden
- Tårs Havn
- Naturstyrelsen Storstrøm
- Naturvejledningen i Lolland Kommune
- Visit Lolland-Falster
- Lolland Turistråd
- Nakskov Handel & Erhverv
- Lolland Kommune
- Nakskov 20230

Organiseringen af arbejdet med Naturpark Nakskov Fjord

Arbejdet med naturparken har omdrejningspunkt i et bredt sammensat brugerråd, der har været velfungerende i mange år. Lolland Kommune, ved Sektor for Økonomi, Kultur og Fritid, er formand for, og sekretariatsbetjener, brugerrådet. Den af Lolland Kommune tilknyttede naturvejleder sidder naturligvis også i brugerrådet, og derudover tilknyttes repræsentanter fra andre dele af den kommunale forvaltning på ad hoc basis samt via interne koordineringsmøder i Lolland Kommune.

Brugerrådet mødes fast 2 gange årligt samt eventuelt ekstraordinært efter behov. Der har været afholdt enkelte møder sammen med brugerrådene for Naturpark Maribosøerne og for Naturområde Guldborgsund, som ramme for en styrkelse af det gensidige kendskab og til drøftelse af tværgående temaer og dagsordener.

I brugerrådet for Naturpark Nakskov Fjord sidder en række organisationer og virksomheder med interesse for naturparkens drift og videreudvikling, og der er åbent for nye relevante medlemmer.

Naturstyrelsen Storstrøm er også med i Brugerrådet for Naturpark Nakskov Fjord. På sigt vil det være ønskeligt, om også Kystdirektoratet fik en tilknytning til brugerrådet, så forhold på søterritoriet lettere kunne afklares.

NATUR

Målsætning

"Naturværdierne i Naturpark Nakskov Fjord forbedres i frivilligt samarbejde med lodsejere, Naturstyrelsen og andre interessenter."

Nakskov Fjord – Danmarks ø-rigeste fjord – byder med sine helt særlige landskaber og naturtyper på enestående oplevelser for den besøgende, og naturrigdommen i og omkring fjorden er i særlig grad knyttet til det lavvandede fjordområde med de mange øer, holme og tangers udstrakte og varierede strand- og kystnaturtyper. Vanddybden er i store dele af fjorden kun 1-2 m, men fjordens store lavvandede partier brydes af dybe sejlrender, hvor hovedparten af erhvervs- og fritidssejladser foregår. I fjorden – som afskærmes mod Langelandsbæltet af den 6 km lange landtange Albuen – findes 10 større og mindre øer og holme. Som Natura 2000-område er Nakskov Fjord og Indrefjord med i den fineste liga indenfor naturforvaltning og naturværdi.

Fugleparadis

Nakskov Fjord er et naturligt fugleeldorado, og er i ornitologiske kredse kendt for at være Østdanmarks største rasteplads for gæs. I december raster cirka 25.000 grågæs, bramgæs, sædgæs, blisgæs og kortnæbbede gæs i området. Det lave vand og de varierede bundforhold med rev, sandbanker, tidvist blottede mudderflader og strandenge byder på et stort spisekammer for fuglelivet. På vandet raster og fouragerer edderfugl, knop- og sangsvane og mange andearter i store antal. Øer og tanger giver gode muligheder for de mange ynglende kystfugle der ruger på jorden, såsom ternearter, måger og vadefugle. Rovfuglearter, bl.a. rørhøg, havørn samt skarv, kan ligeledes opleves flere steder i området.

Nakskov Fjord og Indrefjord er internationalt fuglebeskyttelsesområde og vildtreservat med en række beskyttelsesbestemmelser, som skal sikre bestandene. Siden 1977 har Nakskov Fjord været et af 28 danske ramsarområder i det internationale netværk af beskyttede vådområder af international betydning for fugle.

Senere blev Nakskov Fjord EU-fuglebeskyttelses-område og EU-habitatområde, og det hele blev samlet under EU's Natura 2000-direktiv i Natura 2000-område nr. 179 Nakskov Fjord og Indrefjord.

Der er adgangs- og færdselsrestriktioner på de vigtigste fuglelokaliteter i yngleperioden, men der findes rige muligheder for at opleve fuglelivet fra udsigtspunkter, diger, veje mv. Der er potentiale for etablering af flere udsigts- og formidlingspunkter i form af fugletårne og lignende, hvilket Lolland Kommune på lang sigt vil samarbejde med relevante partnere om.

Stærke naturoplevelser for den kræsne naturelsker

Naturpark Nakskov Fjord byder på mange muligheder for at opleve den særlige natur for gæster fra andre europæiske lande, hjemlige turister og naturelskere.

Ud over det fantastiske fugleliv findes en mængde sjældne plante- og insektarter på strandenge, strandoverdrev og klitområder, og området rummer desuden en række truede og beskyttede frøer og tudser, som har betydelige bestande her i dette lune hjørne af Danmark. På Albuen kan man således opleve Østdanmarks største bestand af strandtudser. At opleve strandtudsernes kvækkekor i yngletiden er en unik og stærk naturoplevelse.

De fleste steder støder man i Naturpark Nakskov Fjord på naturtyper og arter som er sjældne efter europæisk standard. De internationalt vigtige kystnaturtyper som klitter, strande og kystlaguner, udvikler sig hele tiden, da strømforholdene i fjorden medfører omlægning af grus, sand og finere materiale.

På Albuen findes mange kilometer grå klit og store arealer med strandoverdrev. På Enehøje er der desuden kalkrigt og tørt overdrev på de sandede bakker. De største arealer udgøres dog af strandengene, som findes langs de fleste af fjordens kyster.

Fjordens vandkvalitet er afgørende for det marine miljø. Næringsstofbelastning og vandets klarhed påvirker ålegræssets udbredelse og dermed fødegrundlaget for fugle- og fiskebestandene. På land er de lysåbne naturtyper afhængige af græsning.

Et igangværende klima/miljø/naturgenopretningsprojekt ved Hellenæs Skov har til formål at reducere kvælstofudledningen til Nakskov Fjord, og forventes at reducere den årlige udledning med cirka 8,1 tons.

Forbedring og beskyttelse af naturværdierne

Lolland Kommune prioriterer beskyttelsen og forbedringen af de store naturværdier i Naturpark Nakskov Fjord højt. Dette sker med afsæt i Natura 2000-planerne, som fastsætter mål for naturtilstanden i området, og en indsatsplan, som er udarbejdet på baggrund af en basisanalyse og overvågningsdata. Basisanalysen for Natura 2000-området viser, at Nakskov Fjord er meget rig på værdifulde naturtyper samt både karakteristiske og sjældne plante- og dyrearter knyttet til naturtyperne. Men samtidig understreger analysedata og Natura 2000-planen, at det er nødvendigt både på kort og på lang sigt at sikre gunstig bevaringsstatus ved at imødegå negative påvirkninger og trusler mod naturtilstanden.

Lolland Kommune arbejder aktivt med at realisere den vedtagne Natura 2000-handleplan sammen med områdernes private lodsejere og Naturstyrelsen, som ejer Enehøje, Rommerholm og dele af Albuen.

Naturplejen på Albuen er et prioriteret område i Lolland Kommune i samarbejde med Naturstyrelsen og de private lodsejere.

Afgræsningen på Albuen udføres af både kreaturer og får, til gavn for strandenge, vadefuglebestanden samt kolonirugende bestande af terner og yngleforekomster af den sjældne strandtudse.

Ny bynær skov og robust hverdagsnatur

Der arbejdes også med at styrke naturen uden for Natura 2000-området. Med i alt 77 ha ny skov ved Nakskov, forbundet med en ringsti omkring byen på i alt 20 km, er det Naturstyrelsens driftsformål at skabe en robust hverdagsnatur som en grøn ring omkring Nakskov med let adgang fra Nakskov by og et varieret tilbud om både den stille naturoplevelse samt aktive friluftsmuligheder som hundeskov, mountainbikebane, sheltere og områder med fri teltning.

FRILUFTSLIV

Målsætning

"Rammerne for at dyrke friluftsliv i Naturpark Nakskov forbedres."

Friluftslivet i og omkring Nakskov Fjord er helt naturligt præget af vandet og det kyst- og fjordlandskab, der er omdrejningspunktet i naturparken. Ud over vandsportsaktiviteter byder naturparken på gode muligheder for både cykling og vandring, herligt badevand for store og små og ikke mindst nogle helt særlige naturoplevelser på Albuen og Enehøje. De mange ture og andre friluftsmuligheder er udførligt formidlet i appen Naturlandet.

I den operative naturparkplan 2025-2029 er der foreløbig indarbejdet anvendelse af:

- 1) et Naturlandet INFO-punkt,
- 2) flydebroer, shelters o.a. og
- 3) en Krible-Krable bro på Hestehovedet,
- 4) fra Havn til Strand – stiforløb og formidling o.a.

I dialogen med lodsejere og andre private aktører vil der løbende blive afsøgt nye muligheder for at styrke mulighederne for friluftsoplevelser i Naturpark Nakskov Fjord.

Cykling i Naturpark Nakskov Fjord

Fra Nakskov cykles på første parket ad den komfortable og smukke grusbelagte sti anlagt på toppen af digekronen til Albuen i sydvest.

Strækningen huser nu både den stærkt populære Nationale Cykelrute 8, som samtidig er en EURO-Velo 10 rute, samt en ny lokal oplevelsesrute "Langs fjorden".

Diget er den vestligste del af det sydllandske dige der blev bygget efter den voldsomme stormflod i 1872. Udsigten over Nakskov Fjord er formidabel, og giver den besøgende inspiration til at udforske mere. Turen går via den hyggelige fiskerby Langø, hvor der både findes primitiv teltplads med shelter, Bed & Breakfast og en lille café på havnen. Albuen i den sydligste ende af naturparken udgør et særdeles interessant knudepunkt for de besøgende. Her findes campingplads med hytter samt ikke mindst adgang til fods til Albuetangen.

Fra Nakskov og nordover går der også en attraktiv ny oplevelsesrute, "Nordens drue", ad stier og mindre veje i naturparken til Tårs Færgehavn med forbindelse til Langeland og Fyn. Denne strækning er også sammenfaldende med nationalcykelrute N8 og udgør et stort potentiale for yderligere udvikling og markedsføring af Naturpark Nakskov Fjord. Rigtig mange cykel- og bilturister kommer den vej fra og ind i Naturpark Nakskov Fjord. Herfra er der cykelforbindelse videre til den nordligste del af naturparken og Frederiksdal Gods, berømt for sine fine vine lavet på kirsebær. På godsets arealer er der også gode muligheder for at vandre naturskønt.

Digestien fra Nakskov til Albuen huser også en ny stor regional cykelrute "Naturlandet Rundt", som går så kystnært og grønt og blåt som muligt hele Lolland-Falster rundt i periferien.

Fra Albuen fortsættes ad den flotte cykelsti på toppen af diget sydøst over forbi Rødbyhavn til Brunddrag, og herfra fortsættes naturskønt ad mindre landeveje og stier til Nykøbing Falster. I Rødbyhavn er der forbindelse ad den naturskønne Jernbanesti, der leder direkte til Naturpark Maribosøerne.

Naturskønne vandreture

Udover mulighederne for at gå mindre lokale ture omkring Frederiksdal Gods skal både Enehøje og Albuen opleves til fods, her kommer man langt fra alfarvej, støj og civilisation. Til gengæld kommer man helt tæt på naturparkens unikke natur, flora og fauna. Vil man for alvor ned i gear og opleve Naturpark Nakskov Fjord på tæt hold over et par dage, er det oplagt at følge Digestien fra Nakskov over Langø til Albuen og herfra videre ud over Albuetangen, hvor det også er muligt at overnatte. Fra Albuen er det muligt eventuelt at tage tilbage til Nakskov med Postbåden.

Albuen

Den smalle tange ud til Albuen er et særligt naturområde, og en vandretur herud giver naturoplevelser og indtryk af Nakskov Fjord på første klasse. På det smalleste sted er tangen kun 25 meter bred, og på vandreturen kan man tydeligt opleve fjordens stille vand i Søndernor, mens bølgerne fra Langelandsbæltet bruser på ydersiden. Albuen er

et meget specielt område med en flot natur og et kulturmiljø, der vidner om 600 års menneskeaktivitet på dette øde sted med sildemarked, fisker- og lodsfamilier, der levede under barske vilkår, samt en udkigspost fra koldkrigstiden.

Enehøje

Med Postbåden, i egen båd eller kajak, kan man komme til Enehøje. En vandretur rundt på øen byder på dejlige naturoplevelser i en utrolig varieret natur samt fortællingen om grønlandsfareren Peter Freuchens liv på øen. Der findes en primitiv teltplads med shelter, som kan bookes hos Naturstyrelsen, der ejer øen.

Som en bølgebryder ligger den næsten 3 km lange ø Enehøje på kanten af Langelandsbæltet og beskytter de andre mindre øer i fjorden mod store bølger, og øens højeste sted rager 16 meter op over havets overflade og i øvrigt det meste af det flade Vestlolland. En rundtur på den høje ø byder altid på gode visuelle oplevelser, da man mange steder har en fantastisk udsigt over Nakskov Fjord og Langelandsbæltet.

Enehøje kaldes også Peter Freuchens Ø, da den berømte grønlandsfarer boede på øen fra 1926-40. Der findes mange underholdende historier om hans liv på Enehøje. Som et vidnesbyrd om Peter Freuchens ophold ses på det højeste punkt hans hvalkæbelysthus.

Kajaksejlads

Det er oplagt at opleve Nakskov Fjord i egen kajak. Der kan lægges ud både i Nakskov, på Hestehoved, i Langø, Tårs eller ved Albuen. Det er særdeles oplagt at besøge Albuen, hvor der findes overnatningsmulighed, og Enehøje eller Vejlø, der har shelterplads. Øen Slotø kan også tilgås i kajak og byder på en spændende kulturhistorie.

Med de rette partnerskaber kan yderligere faciliteter som flydebroer og shelters med fordel blive udbygget i Naturpark Nakskov Fjord.

Kitesurfing ved Albuen

Albuen er kendt som et kitesurferspot i Danmark, og mange kommer langvejs fra for at dyrke denne sport. Det er oplagt at overnatte på Albuen Camping. På ydersiden af albuetingen er der fine vind- og bølgeforhold til kitesurferne. Samtidig påvirkes ynglefuglene minimalt når der surfes på ydersiden af albuetingen.

Danmarks varmeste badevand

På Hestehoved ved Nakskov by findes en særdeles børnevenlig strand med lavt og roligt vand, Danmarks længste badebro, samt rampe ned til vandet for kørestolsbrugere. Her måles ofte Danmarks varmeste badevand. I tilknytning til stranden findes både campingplads, restauration, kiosker og lystbådehavn.

Hundeskov

Selv de firbenede venner har deres helt egen tumleplads i Naturpark Nakskov Fjord. Her kan både hunde og hundeejere nyde, at hundene kan løbe

frit. Den ligger i den nordlige udkant af Nakskov i forbindelse med den nye skovrejsning og Ringstien rundt om Nakskov.

Ringstien

Rundt om Nakskov ligger Ringstien, der naturligt binder land og by sammen. Til fods eller på cykel giver Ringstien helt nye muligheder for at opleve bynær natur, og der er masser at se og opleve for alle undervejs: lege- og opholdspladser, shelters, fiskemuligheder osv. En del af de nye skovarealer er stadig unge, men indenfor få år vil både flora og fauna vokse til.

Hestehoved og Kuddeholm

Området var engang en sumpet halvø. Men efter 2. verdenskrig gik et storstilet projekt i gang med udgravning til havn, og overskudsjorden blev anvendt til blandt andet at bygge et dige mellem byen og Hestehoved. Det er her nakskovitterne tager ud for at slappe af, og her møder byen Naturpark Nakskov Fjord.

Der er her blevet etableret et INFO-punkt, der formidler om naturparken. Dette infopunkt vil fremover blive brugt af Lolland Kommunes Naturvejledning til div undervisning- og formidlingsaktiviteter. Ved Hestehoved ligger Kuddeholm, en halvø med kontrast til det velplejede hestehoved. Den 4 m høje bakke på øen, bygget som kanonskanse af svenskerne i 1659, giver god udsigt over fjorden, og turen rundt om øen giver indsigt i den mangfoldige flora her findes. Børnene elsker at løbe rundt her.

FORMIDLING

Målsætning

"Formidlingen af natur- og kulturværdier samt oplevelser i Naturpark Nakskov Fjord videreudvikles med stigende brug af elektroniske platforme."

Formidlingen af naturoplevelser og friluftsmuligheder i og omkring Naturpark Nakskov Fjord er omfattende, men let tilgængelig på

www.naturparknakskov.dk, Facebooksiden Naturpark Nakskov Fjord, samt i app'en "Naturlandet Lolland-Falster" og på www.naturlandet.dk. På www.visitlolland-falster.dk, bliver Naturpark Nakskov Fjord også markedsført.

På hjemmesiden er der mange letlæselige artikler, om hvad der kan ses og opleves i naturparken, og i appen findes 15 forskellige turforslag. Turene er GPS'ede og illustreret med billeder og tekster. Filterfunktioner i appen gør det let for forbrugeren

at finde services og faciliteter som overnatning, spisning, toiletter og meget mere.

Der er tilknyttet en naturvejleder til Naturpark Nakskov Fjord med ca. 40 % af et årsværk. Naturvejlederen tilbyder ture i både Naturpark Nakskov Fjord samt på resten af Vestlolland.

Postbåden, som er privat drevet, tilbyder også turguidning samt formidling om Nakskov Fjords natur- og kulturværdier.

I Lolland Kommunes naturparker blev der med støtte fra Friluftsrådet i den forgangne planperiode uddannet et korps af naturparkformidlere. Nogle af de uddannede formidlere er meget aktive i naturparkerne. Naturvejledningen yder jævnligt rådgivning for disse formidlere.

KULTURARV

Målsætning

"Adgangen til, og formidlingen om, Naturpark Nakskov Fjords omfattende kulturarv forbedres i samarbejde med relevante aktører."

Kulturhistorien i og omkring Nakskov Fjord kan med fordel fortælles helt fra istiden og dens jægersamfund, men tager for alvor fart fra omkring år 1200, hvor Nakskov opstår som et lille fiskerleje. Ikke mindst i lyset af det store sildemarked, der fra starten af 1400-tallet udviklede sig på Albuen, blev Nakskov én af landets 10 største købstæder. I midten af 1600-tallet sættes byen på hårde prøver under svenskekrigene, ikke mindst da svenskerne under belejringen og beskydningen af Nakskov under en søndagsgudstjeneste sender en 45 kilo tung kanonkugle lige ind i kirken.

På Slotø bygges der i årene 1509-1635 flådeskibe på Nordeuropas ældste befæstede skibsværft, Engelsborg, og her opleves også stor dramatik omkring 2. verdenskrigs slutning, da allierede fly angriber og beskadiger det senere berømte hospitalsskib Jutlandia.

Nakskov vokser yderligere i 1700- og 1800-tallet, og flotte bindingsværksbygninger minder om en svunden tid, hvor rige købmænd prægede byen. I 1872 hærger den store stormflod hele Lolland-Falster, og det efterfølgende inddæmningsprojekt på hele den sydlollandske kyst er rigt formidlet som "Det Forsvundne Ørige". Polarforskeren Peter Freuchen boede i mellemkrigstiden på Enehøje, og Nakskovs moderne historie byder blandt andet på en stærk arbejderbevægelse, skibsværft og vindmøller.

Meget af denne spændende kulturhistorie er allerede formidlet på Naturpark Nakskov Fjords hjemmeside.

Sildemarkedet på Albuen

I begyndelsen af 1400-tallet fik Lolland sit eget sildemarked på Albuen. Hvert år, især i høstmånederne, kom der store sildestimer, som blev fanget i de lavvandede bugter og vige ved Albuen, hvorefter gællekonerne rensede dem og læggekonerne lagde dem i tønder med salt. En stor del af sildene blev formentlig eksporteret fra de 80-100 boder, der stadig kan ses spor efter rundt om Albuens naturhavn.

Fiskere og lodser

Store og små huse bygget på Albuen inden for de sidste 100 år stammer fra en tid, hvor mange mennesker flyttede til Albuen. Her ses fiskerhuse, lodshus, fyrtårn, skole og kystudkig, og i første halvdel af forrige århundrede var der et stort leben på Albuen. Fiskerne fangede masser af fisk hjulpet af fiskerkonerne, som satte orm på krogene og sørgede for børn, tøj, mad og hus. Lodserne havde travle dage med at sørge for, at skibene kom ad den snoede sejlrende frem og tilbage til Nakskov, og børnene gik i den lille Albueskole, hvor lærerinden lærte dem at skrive smukt og lægge tal sammen. Fiskere og lodser passede fyret og havde bijob som vagtmænd i Kystudkikken og nedskrev passerende skibe og årets første lærke i protokollen, og når det stormede, og skibe gik på grund, rykkede Albuen Bjærgelaug ud for at redde besætning, skib og gods.

Udkikken

Udkikken eller Vagten, var døgnbemandet fra 1968-1999. Her sad man og holdt øje med skibstrafikken i Langelandsbæltet, og herfra så man Sovjets skibe med missiler på vej mod Cuba i 1962. Udkikken er åben for gæster hele året, og her er mulighed for at søge ly eller nyde udsigten. Der er informationsplancher og en kæmpe kikkert magen til den, der blev brugt under den kolde krig.

Peter Freuchens Ø

Enehøje kaldes også Peter Freuchens Ø, idet den berømte grønlandsfarer boede på øen fra 1926-1940. Der findes mange underholdende historier om hans liv på Enehøje.

Som et vidnesbyrd om Peter Freuchens ophold ses på det højeste punkt hans hvalkæbelysthus.

Slotø

Denne privatejede ø er mest kendt for ruinen Engelsborg, der blev opført på ordre af Kong Hans i 1509-1510 og er en meget speciel kombination af skibsværft og borg. Den er opført netop her, da stabelafløbninger var uproblematisk på grund af dybder ned til 8 meter umiddelbart uden for borgen. Samtidig løb sejlrenden til Nakskov midt mellem Slotø og Vejlø, så kanoner på borgen kunne beskytte indsejlingen til Nakskov, der dengang var en af landets væsentligste søfartsbyer. Endelig var hele Nordvestlolland dækket af store skove, så der var masser af skibstømmer, som nemt kunne flådes til øen. Når man kommer i land, kan man ane, at skibsværftets beddinge lå mellem de to flankemure, der tidligere gik ud i vandet.

Borgtårnet med 3 meter tykke vægge er tydeligt, og der ses de mange skydeskår. I skydeskårene er der endnu huller efter svært egetømmer, der blev indmuret, så disse bjælker kunne tage rekyl fra datidens kanoner, der kaldtes stenbøsser, idet de skød med runde sten. Bag borgen ses rester af voldgraven, der oprindeligt bestod af to grave, der gik ud i vandet. I bunden af voldgravene har der sikkert været nedbanket spidse egepæle, så fjenden ikke kunne gå på bunden.

Med Postbåden kommer man nemt til Slotø, og et besøg på Engelsborg er absolut et besøg værd, idet man føler sig hensat til en helt anden tid, hvor skibsbyggerne byggede nogle af Danmarks første krigsskibe. Det er spændende at få historien fortalt på appen Naturlandet, hvor Slotø ligger som én de mange formidlede ture under Naturpark Nakskov Fjord.

På Slotø er der kun adgang til selve ruinområdet, idet resten af øen er privatejet.

Sct. Nikolai Kirke

Ved udgravninger i Nakskov i 1950'erne har man fundet stolpehuller fra den trækirke, der sandsynligvis var Nakskovs første. Den blev opført omkring år 1000 og omkring 1240 erstattet af en teglstenskirke viet til de søfarendes helgen Sct. Nikolaus. Han kunne dog ikke stille meget op, da svenskerne i juni 1659 sendte en kanonkugle ind midt i kirken, hvor den stadig kan ses.

I 1400-tallet påbegyndtes den nuværende katedral-lignende kirkebygning, som er opført i gotisk stil. Kirkebyggeriet varede over 200 år, og den nuværende kirke stod færdig omkring 1654. Over de nuværende hvælvinger ses dog stadig den oprindelige rektangulære bygning med de fire romanske vinduer, som nu er blændet. Bygningerne er opført i de karakteristiske hårdbrændte teglsten, munkesten. Det 40 meter høje kobberspir, der kan ses langvejsfra, er fra 1906.

Indvendigt vil man bemærke, at korhvælvet er placeret en smule forskudt for midteraksen. Det skyldes ifølge overleveringerne Den hellige Birgitta af Vadstena, der lod arkitekturen afspejle Kristi død med hovedet hældende lidt til siden.

Trods dette svenske islæt viste svenskerne ingen nåde, da de i 1659 indledte en beskydning af Nakskov. Den 19. juni sendte de en kanonkugle mod kirken. Den 45 kilo tunge kugle kom fløjtende ind i kirken midt under en søndagsgudstjeneste og ramte en ligsten fra 1629. Stenen stod foran alteret til minde om præsten Anders Pedersen Perlestikker, der var ophavsmand til Danmarks næstældste kirkebog, Perlestikkerbogen. Ved mødet med kanonkuglen flækkede præstens mindsten i to, og den ene del er i dag ophængt i kirken overfor kuglen. Den anden halvdel fandt man først under en gennemgribende restaurering af kirken i 1990'erne. Stenen var skjult under alteret samme med mumien af en kat som værn mod det onde.

Også altertavlen fik varige mén efter mødet med kanonkuglen, der fik sat ild på den. Ved siden af kuglen hænger der en mindetavle med ordene "Anno 1659 – Søndagen den 19. juni er denne granat indskudt af de Svenske og gjorde på altertavlen stor skade".

Nakskov Havn

Havnen har altid spillet en væsentlig rolle for udviklingen af Nakskov by, der er placeret netop her på grund af den naturlige sejlrende, der løb tæt forbi "skoven på nakken", som var omgivet af vand på 3 sider. Mulighederne for sejlads og vand som en naturlig forsvarsbarriere førte til, at Nakskov blev grundlagt her i begyndelsen af middelalderen. Byen voksede, og midt i middelalderen havde Nakskovs købmænd en hel flåde af skibe, der sejlede rundt i verden og hjembragte varer som tobak, kaffe, the, krydderier, stof, vin og andet eksotisk. Denne handel førte til stor velstand, så i 1500-tallet blev Nakskov anset for at være landets 7. rigeste by.

I dag er Nakskov Havn fortsat en driftig erhvervs-havn. Udslibning af landbrugsprodukter fylder godt i mængden af udslibet gods. Havnens fremtid ser lys ud, især når Femern-forbindelsen tager fart.

Nakskov Havn bør opleves fra søsiden. På nord-siden af havneindløbet ses de gamle arbejderboliger for skibsværftets personale. Området kaldes Rosnæs. Længere inde ses den gamle røde toldbygning liggende majestætisk ud til havnen. Ved siden af ligger den ikke mindre imponerende lange røde havnebygning. I dag huser bygningen havnens administration, værksteder og lagerhaller, vejerbod samt Nakskov Skibs- og Søfartsmuseum.

På den anden side ses skibsværftets tidligere administrationsbygning. På det gamle skibsværftsareal ligger forskellige virksomheder, der her har fine udslibningsmuligheder.

Havnegade følger den gamle kystlinje. Hyggelige stræder fører ned til havnen, og mange steder ses rester af de gamle købmændsgårde med pakhus. De fleste huse er vedligeholdte, så byens havnefront ser flot ud.

For sejlen de turister er der anlagt en fin kaj med forsænkede partier og fine bade faciliteter. 3 udhuggede granithoveder udført af kunstneren Thomas Kadziola kigger over fjorden ved Postbådens faste plads. Der er bare 300 meter gennem stræderne, så står man midt i byens centrum, og det usædvanlige naturområde Indrefjorden strækker sig sydøst over fra bunden af havnen.

ERHVERV

Målsætning

”Virksomheder i og omkring Naturpark Nakskov Fjord i relation til oplevelsesøkonomi og bæredygtig turisme bidrager med – og styrkes med henblik på – udvikling af nye initiativer og oplevelsesprodukter indenfor natur- og kulturformidling samt produktion og salg af lokale produkter.”

Flere virksomheder og initiativer indenfor overnatning, bespisning og turguidning betjener mange besøgende i Naturpark Nakskov Fjord, men der ligger et stort potentiale for, at flere virksomheder tager mere ejerskab til brandet og udvikler deres produkter og services samt styrker deres markedsføring i relation til naturparken.

Frederiksdal Kirsebærvin

I forbindelse med etablering af Naturpark Nakskov Fjord, er det en stor glæde for Lolland Kommune, at Frederiksdal Gods, beliggende i den nordlige del af naturparken, aktivt har ønsket at være en del af naturparken. Historisk er Frederiksdal Gods kendt for sin åbenhed overfor offentligheden, og har de senere år profileret sig stærkt både nationalt og internationalt med sine helt særlige vine lavet på kirsebær.

Kombinationen af et meget stærkt fødevarebrand, naturskøn beliggenhed i naturparken samt mulighederne for samarbejde om at videreudvikle de rekreative aktiviteter på godset, gør Frederiksdal til en meget oplagt partner i Naturpark Nakskov Fjord.

Klassiske sommerkoncerter i naturskønne omgivelser

I forbindelse med Frederiksdal Gods ligger Elvermose Klassiske Koncerter, et initiativ der startede for mere end 30 år siden og i en lang årrække blev afholdt som slotskoncerter på Frederiksdal.

Postbåden

I sommerhalvåret sejler Postbåden med lokale, besøgende og udenlandske turister mellem de forskellige øer, Albuen, Langø og Nakskov. Der tilbydes også en række særlige ture i samarbejde med naturvejledningen for Naturpark Nakskov Fjord. Båden kan også chartres til helt særlige og private ture. Reder og skipper Michael Vinther er en særdeles engageret formidler af de mange natur- og kulturseværdigheder på Nakskov Fjord.

Virksomheden tilbyder også en primitiv teltplads samt overnatning i Den gamle skole på Albuen. Selve skolen.....

Campingpladser, hoteller, vandrehjem, Bed & Breakfast og spisesteder

I og omkring Naturpark Nakskov Fjord er der 2 campingpladser, 2 hoteller, 1 vandrehjem samt spisesteder koncentreret i Nakskov, samt en håndfuld private Bed & Breakfast.

Herudover findes umiddelbart sydøst for Nakskov Fjord, mellem Næsby Strand og Maglehøj Strand, Vindeholme Slot der udlejes til mindre konferencer og fester.

Øst for Frederiksdal Gods ligger herregårdsidyllen Sejerlund Bed & Breakfast, kun få minutter fra Onsevig med endnu en campingplads, gourmet restaurant baseret på lokale råvarer, gode fiskerimuligheder, shelters og andet.

TURISME

Målsætning

"Den turisme- og besøgsrelaterede infrastruktur forbedres løbende samt fremstår indbydende og i god stand, og forskellige aktører leverer ydelser og oplevelser, der styrker Naturpark Nakskov Fjords renommé som friluft- og oplevelses destination."

Naturpark Nakskov Fjord byder primært på natur- og friluftoplevelser i tilknytning til fjorden, øer og kyststrækninger. Nakskov Fjord skal helst opleves fra vandsiden, men har også rigtig mange gode tilbud til den besøgende, der ønsker at udforske området til fods eller på cykel.

Turisme- og besøgsrelateret infrastruktur og faciliteter

Fra syd mod nord er det en fantastisk oplevelse at cykle på toppen af diget, der blev anlagt efter den store stormflod i 1872 og samtidig få formidlet historien om Det Forsvundne Ørige.

Den nye oplevelsescykelrute "Langs fjorden" formidler og viser på denne sydlige cykelrute i naturparken, og "Nordens drue" gør det samme i den nordlige del. Begge oplevelsesruter er udviklet af Lolland Kommune og er både fysisk skiltet, har deres egen folder med kort på både dansk, tysk og engelsk, samt findes udførligt beskrevet i appen Naturlandet.

Vandring i naturparken sker mest naturskønt på Albuen og Enehøje og selvfølgelig ad den selvsamme digesti. Herudover findes der naturskønne vandreture på Frederiksdal Gods samt omkring Nakskov på Ringstien og i et omfattende stisystem i Indrefjorden, Lienlund Parken, Svinglen og ved Teglværkssøerne.

Adgangen til de mange natur- og kulturverdier på Albuen og øer i Nakskov Fjord sker for den almindelige besøgende lettest med Postbåden. Nye broer på syv forskellige lokaliteter, indrettet med et flydeponton-system, har endvidere gjort det muligt for Postbåden at tage kørestolsbrugere med ud og opleve alle herlighederne.

Kajakroning

Herudover er Nakskov Fjord et oplagt mål for kajakroere – både lokale samt fra andre dele af Danmark og udlandet. I godt vejr er oplevelser i egen kajak store, mens mindre godt vejr stiller krav til kajakroernes færdigheder og erfaring. Lolland Kommune og brugerrådet for Naturpark Nakskov Fjord ser gode muligheder for i de kommende år at forbedre faciliteter som broer og shelters forskellige steder i naturparken.

Til at understøtte de besøgendes muligheder for naturskønt og rekreativt ophold i naturparken findes der shelterpladser, grillpladser, borde/bænke, madpakkehuse osv. Naturparkens børnevenlige strand på Hestehovedet har Danmarks længste badebro, perfekt badevand for de mindste og giver turister og besøgende gode muligheder for at svale sig på en varm dag.

Nakskov Fjordfestival

Lolland Kommunes Ungdomsskole er primus motor for denne årligt tilbagevendende begivenhed over 2 dage i sensommeren. En masse aktiviteter og events for store og små gennemføres med bidrag fra en lang række virksomheder og organisationer på Hestehovedet og i Langø.

Serviceringen af besøgende og turister

I Nakskov findes et frivilligt betjent turistbureau. Herudover betjenes besøgende og turister af en række private virksomheder og organisationer med forskellige tilbud om især overnatning, spisning og turguidning.

Campingpladser, hoteller, vandrehjem, bed & breakfast og spisesteder

I Naturpark Nakskov Fjord er der 2 campingpladser, 2 hoteller, 1 vandrehjem, spisesteder koncentreret i Nakskov samt en håndfuld private bed & breakfast.

Postbåden

Udover lystsejlsads er der for den almindelige besøgende i Naturparken gode muligheder for at komme ud og opleve fjorden med Postbåden. Denne privatdrevne turbåd tilbyder en fast sejlplan i sommerhalvåret med besøg og landgang på de forskellige øer og Albuen. Herudover kan den chartres til private og anderledes sammensat ture. Postbåden tilbyder også de besøgende at overnatte i Den Gamle Skole på Albuen.

Skolestuen på Albuen

På Albuen, hvor himmel, hav og land mødes, ligger den lille røde skolestue, et levn fra dengang der var et helt samfund herude. Det bestod af fiskere, lodser, udkigsmænd, fyrpassere og deres familier – og så en lærerinde. Skolen er på ca. 27 kvadratmeter og rummede dengang et klasseværelse samt et værelse og køkken til lærerinden. Huset ejes af Naturstyrelsen, der har indgået partnerskab med Postbådens tidligere ejer om at få indrettet og drevet et overnatningstilbud for de besøgende på Albuen.

Lodshuset

Oplev Albuens imponerende natur med et ophold i Lodshuset. Her er fred og ro til fordybelse, og dagen kan nydes med fiske-, vandre- og badeture og med at opleve det flotte lys, som ændrer sig hele tiden, se flotte solnedgange, studere stjernerne på klare mørke nætter og opleve solopgangens rødme. Oplevelsen på, og af, Albuen bliver først komplet, når der overnattes derude.

Lodshuset ejes af Naturstyrelsen, der har indgået partnerskab med Lodshusets Venner om at drive dette unikke overnatningstilbud for besøgende på Albuen. Lodshusets Venner er en lokalforankret forening med det formål at vedligeholde og udvikle Lodshuset på Albuen samt at udbrede kendskabet til Lodshuset og kulturmiljøet på Albuen. Lodshusets Venner er aktivt medlem af brugerrådet for Naturpark Nakskov Fjord.

Større og mindre grupper op til omkring 25 personer kan booke Lodshuset og nyde et ophold i den fantastiske natur – gerne familiegrupper hvor de voksne kan nyde naturen og stilheden, mens børnene udnytter alle Lodshusets aktivitetsmuligheder. Ved ankomst tager en af Lodshusets formidlere altid imod, viser rundt, og fortæller om Albuen og dens historie.

Lodsens lejlighed giver mulighed for at bo i en slags museum. Lodsens lejlighed er nænsomt restaureret og ser næsten ud, som da lodsens boede på Albuen i 1930'erne. I lejligheden er to mindre spisestuer, en lille hyggestue, et soveværelse, et køkken med spisekammer samt entré og et lille depotrum.

I lejligheden har der aldrig været strøm, så petroleumslamper anvendes som lyskilder, og brændeovnen giver varme. Komfuret i køkkenet bruger brænde, og alt køkkengrejet er fra 1930'erne.

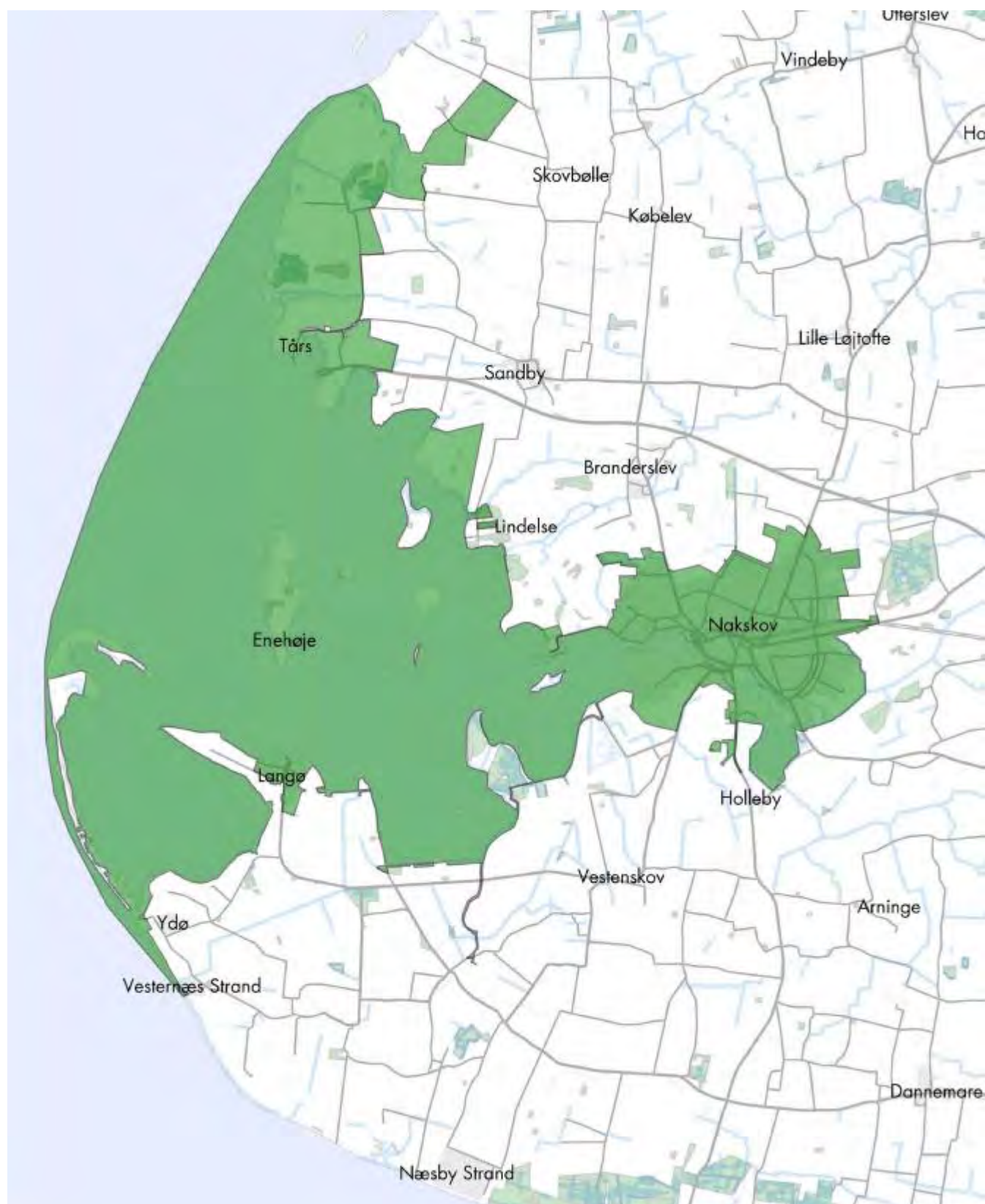
Langø telt- og shelterplads

Langø beboerforening driver i samarbejde med Lolland Kommune et grønt område med udsigt over havnen og fjorden. Her er cykelturister og andre velkomne til at overnatte primitivt, og pladsen er desuden indrettet med cykel-reparationsstation, shelter, multitoilet, legeredskaber, petanquebane – et rigtigt lille smørhul for besøgende i Naturpark Nakskov Fjord. Gæstebogen vidner om et stigende antal besøgende, især fra andre steder i Europa.

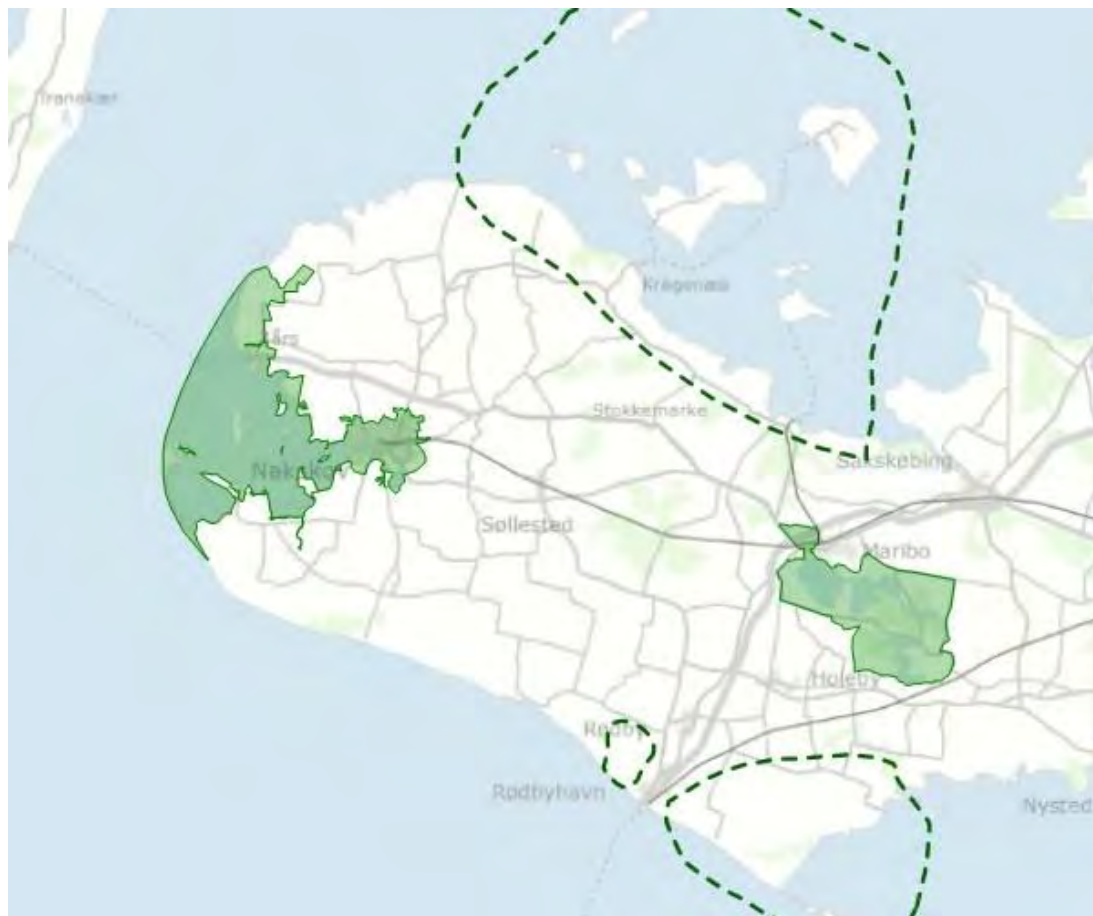
Langø Fjord glamping og café

I den gamle skole på Langø, der nu er nedlagt, har lokale ildsjæle lavet en lille hyggelig café og driver glamping fra 4 luksustelte. Skolen ligger ved siden af telt- og shelterpladsen, så man kan godt forestille sig en fin synergi.

5.7 Naturparker

Kort 5.7.1 Naturparker.

Dette underkapitel beskriver målsætninger, redegørelse og retningslinjer for naturparker.

Fakta – Naturparker i Lolland Kommune

Naturparker er friluftsområder, der er udpeget af Lolland Kommune med henblik på at få dem optaget i mærkningsordningen for Danske Naturparker.

Naturparker etableres lokalt og er ikke lovophængt. Udgangspunktet for etableringen af en naturpark i Lolland Kommune skal være en fælles vision blandt relevante aktører for naturparken som afsæt for forbedring af natur-, kulturarvs- og landskabsværdier samt udvikling af et aktivt friluftsliv og af naturoplevelser af høj kvalitet. Naturparkernes geografiske udstrækning samt deres indhold bygger på frivillighed og aktiv involvering af lodsejere, borgere og interesseorganisationer i samarbejde med kommunen.

Mærkningsordning for Danske Naturparker

Danske Naturparker er en mærkningsordning og et koncept der koordineres af Friluftsrådet.

Naturparker defineres som større sammenhængende landskaber af regional betydning, der ofte vil indeholde naturområder af både national og international betydning. De er veldefinerede i deres udstrækning og byder på stor landskabelig skønhed, naturrigdom samt kulturhistorisk værdi.

Den lokale vision for pleje, benyttelse og beskyttelse af natur og kultur omsættes i en 5-årig naturparkplan som ramme for det tværgående samarbejde mellem frivillige aktører, herunder lokale borgere, myndigheder, private lodsejere, det lokale erhvervsliv og turismesektoren.

En naturpark skal opfylde en række kriterier: Minimum 50 % af naturparkens areal skal være beskyttet natur. Naturparken skal have en præcis defineret udstrækning. Der skal være et naturparkråd, en administrativ ansvarlig medarbejder og en naturvejleder tilknyttet. Endelig skal en politisk godkendt tværgående naturparkplan indeholde den nødvendige økonomi til drift og udvikling.

Målsætninger

- Naturparker i kommunen skal være med til sikre og forbedre natur-, kulturarvs- og landskabsværdier samt forbedre mulighederne for turisme og et aktivt sundhedsfremmende friluftsliv.
- Naturparkerne skal på ingen måde medføre begrænsninger for byudvikling og gennemførelse af erhvervsaktiviteter, herunder jordbrug, men derimod tilvejebringe grundlag for nye erhvervsmuligheder inden for friluftsliv, turisme, overnatning, bespisning o.a.
- Naturparker skal styrke branding af Lolland som attraktiv turistdestination, herunder markedsføringen af produkter og serviceydelser.

Retningslinjer

5.7.1 Maribosøerne og Nakskov Fjord er etableret som naturparker. Udstrækningen af naturparkerne fremgår af *kort 5.7.1*.

5.7.2 Inden for naturparkerne kan der særligt arbejdes med faciliteter til

udbygning af friluftsliv, formidling samt mindre faciliteter til styrkelse af turismeerhvervet og naturgenopretning, herunder nye vandhuller mv. under hensyntagen til det eksisterende landskab, kulturarv og natur.

5.7.3 Inden for og i nærheden af naturparkerne kan der fortsat ske byudvikling og erhvervsudvikling, herunder udvikling af jordbrugserhvervet, under hensyn til øvrige statslige og kommunale interesser og udpegninger.

5.7.4 Smålandsfarvandet, området ved Saksfjed–Hyllekrog-Lidsø er områder med potentiale til en senere udpegnings til naturparker. Områderne ses på *kort 5.7.1*.

Redegørelse

Redegørelse

I Lolland Kommune findes en række større sammenhængende områder med meget væsentlige natur-, kulturarvs- og landskabsværdier. Det er områder med egnskarakteristiske og uforstyrrede landskaber, med en koncentration af sjældne og sårbare dyre- og plantearter, med en rig kulturarv samt med et stort potentiale for friluftsliv og turisme.

Store dele af disse områder er udpeget som Natura 2000-områder og/eller er fredede. Områderne rummer samtidig store arealer i almindelig landbrugs- og skovbrugsmæssig drift, som udgør væsentlige jordbrugsmæssige interesser.

Med naturparkkonceptet som ramme, ønsker kommunen at skabe synergi mellem private og offentlige aktiviteter og projekter.

Friluftsrådets mærkningsordning for Danske Naturparker styrker denne tanke. Friluftsrådet har udviklet en række værktøjer til dialog blandt interessenter samt til en helhedsplanlægning og forvaltning af en række tværgående interesser; natur, friluftsliv, formidling, kulturarv, erhverv og turisme.

En dynamisk naturparkplan, der samlet beskriver både private samt offentlige aktiviteter og projekter, skal endvidere skabe grundlag for at opnå eksterne midler til at realisere de forskellige målsætninger.

Etablering af byggeri og anlæg til understøttelse af friluftslivet og turismeerhvervet i naturparkerne skal ske på baggrund af en balanceret afvejning mellem ønskerne for benyttelse og behovene for beskyttelse af flora, fauna, landskabsværdier samt kulturarv.

Naturparkerne kan bruges som afsæt for en øget produktion af lokale fødevarer, som bør styrkes ved en særlig mærkningsordning for disse produkter.

Etablerede naturparker

Naturpark Maribosøerne administreres i et partnerskab med Guldborgsund Kommune. 87 % af området er udpeget som Natura 2000-område, og der findes flere ynglende havørne.

Naturparken består af de fire søer Søndersø, Røgbølle Sø, Hejrede Sø og Nørresø, der er omkranset af store skov- og moseområder, samt dyrkede marker og herregårdslandskaber. Søndersø er den største af søerne og Danmarks mest ørige sø.

Naturparken er kendt for sit rige plante- og dyreliv, hvor især fuglelivet er enestående. Bl.a. er der her god mulighed for at se fiskeørne eller de imponerende havørne.

Naturpark Nakskov Fjord er etableret i 2016 med den udstrækning, der fremgår af *kort 5.7.1*.

Naturparken består af Nakskov Fjord, de nærmeste dele af kystlandskabet samt Nakskov. Se 1.3 Rekreative områder.

Nakskov Fjord er Lollands største fjord og Danmarks ø-rigeste fjord og er udpeget som Natura 2000-område. Fjorden er rig på bugter, øer og holme. Landskabet er blevet inddæmmet og flere småøer, der tidligere lå i fjorden, er i dag en del af Lolland. Fjorden har et rigt fugleliv, bl.a. fordi store dele af fjorden har en vanddybde på under 1 meter.

Turbåde sejler ofte, så der er gode muligheder for at opleve området fra vandsiden.

Potentielle naturparker

Smålandsfarvandet og området ved Saksfjed-Hyllekrog-Lidsø er områder, der ønskes udpeget som naturparker. Udpegningen af disse områder vil fremme mulighederne for friluftsliv. Herunder vil formidling af de mange oplevelsesværdier være et centralt punkt for disse naturparker.

Saksfjed-Hyllekrog grænser op til Guldborgsund Kommune og udgør et stort sammenhængende område, der åbner for et yderligere samarbejde mellem de to kommuner.

Smålandshavet har potentiale som naturpark. Området er udpeget som "Større sammenhængende landskaber", jf. 8.2. Større sammenhængende landskaber, og fremstår som et harmonisk og meget spændende naturområde.

Kystområdet nord for Lolland er udpeget som Natura 2000-område. Der er landskabeligt, rekreativt og biologisk set store værdier i hele farvandet. Smålandshavet har potentiale til at blive et naturområde af national og international betydning med masser af plads til både beskyttelse af plante- og dyrelivet og kulturarvsværdier, til jordbrugs- og andre erhvervsinteresser samt til rekreative aktiviteter som afsæt for også en øget turismeudvikling.

Saksfjed-Hyllekrog-Lidsø har potentiale som naturpark. En stor del af området er udpeget som Natura 2000-område, og nye muligheder vil opstå med det nye forland til Femern Bælt-forbindelsen øst for Rødbyhavn samt de planlagte og gennemførte naturgenopretningsprojekter for Femern Bælt-forbindelsen. Desuden udgør området omkring Lidsø er varieret naturområde af små holme, fyrreskove, strandenge, søer mv.

Ønsket understøttes af, at Hempel Fonden har etableret "Saxfjed Vildmark" i den gamle Saxfjed inddæmning, hvorfra de arbejder med formidling af områdets natur-, kulturarvs-, og landskabsværdier. Initiativet har allerede båret frugt, da der i det nye område er fundet/registreret flere nye dyrearter.

Der vil være gode muligheder for at styrke og udvide det allerede eksisterende netværk af cykelstier og vandreruter gennem et af Lollands smukkeste landskaber.

Naturparker i Lolland Kommune - lodsejernes retsstilling

29. oktober 2015

Lodsejeres juridiske retsstilling i forbindelse med at dele af deres ejendom indgår i naturparkeres område, samt Lolland Kommunes håndtering af ønsker fra lodsejere der enten ønsker at indtræde eller udtræde af et naturparkområde

Brevid: 3690633
Sagsnr.: 299203

Indledning

Lolland Kommune
Udvikling- og Erhverv

Kontaktperson
Bo Rasmussen
Udvikling og Erhverv

boras@lolland.dk

Nærværende notat er uddybning af Kommuneplantillæg nr. 47, Revision af kapitel 12.9 om Naturparker, og er vedtaget af Lolland Kommune den [REDACTED] sammen med den endelige vedtagelse af kommuneplantillægget efter endt høringsperiode. Notatet præciserer lodsejeres retsstilling, samt håndtering af ønsker om ind/ud meldinger i forbindelse med private jordes deltagelse i naturparker i Lolland Kommune. Naturpark Maribosøerne ligger geografisk i både Lolland og Guldborgsund Kommuner. De med nærværende notat vedtagne regler for håndtering af ind/ud meldinger gælder kun for jorde beliggende i Lolland Kommune.

Baggrund

I Kommuneplantillæg nr. 47 fastslås der for naturparker i Lolland Kommune følgende:

Fakta

- Naturparker er ikke lovophængt.
- Naturparker udpeges af Lolland Kommune med henblik på at få dem optaget i Friluftsrådets mærkningsordning for Danske Naturparker.
- Udgangspunktet for etableringen af en naturpark i Lolland Kommune, skal være en fælles vision blandt alle relevante aktører for naturparken som afsæt for forbedring af natur-, kultur- og landskabsværdier, samt for aktivt friluftsliv og kvalitets naturoplevelser.
- Naturparkernes geografiske udstrækning samt deres indhold, baseres på frivillighed og aktiv involvering af lodsejere, borgere og interesseorganisationer, i samarbejde med relevante kommunale instanser.

Målsætninger

- Naturparkerne i Lolland Kommune skal være med til sikre og forbedre natur-, kultur- og landskabsværdier, samt forbedre mulighederne for turisme og et aktivt sundhedsfremmende friluftsliv.
- Naturparkerne skal på ingen måde medføre begrænsninger for byudvikling og gennemførelsen af erhvervsaktiviteter, herunder jordbrug, men skal derimod tilvejebringe grundlag for nye erhvervsmuligheder indenfor friluftsliv, outdoor aktiviteter, turisme, overnatning, bespisning o.a.

- Naturparkerne skal tilvejebringe grundlag for en styrket branding af Lolland-Falster som attraktiv turistdestination, samt styrke markedsføringen af produkter og serviceydelser inden for naturparkerne.

Retningslinjer

- Mariosøerne og Nakskov Fjord er etablerede som naturparker. Udstrækningen af naturparkerne fremgår af kort 12.9.
- Inden for naturparkerne kan der særligt arbejdes med faciliteter til udbygning af friluftsliv, formidling, mindre faciliteter til styrkelse af turismeerhvervet samt naturgenopretning, herunder nye vandhuller mv., under hensyntagen til det eksisterende landskab og natur.
- Inden for og i nærheden af naturparkerne kan der fortsat ske byudvikling og erhvervsudvikling, herunder udvikling af jordbrugserhvervet, under hensyn til øvrige udpegninger.
- Smålandshavet og området ved Hyllekrog, er områder med potentiale til en senere udpegnings til naturparker. Områderne er angivet på kort 12.9.

Uddybning

Kommuneplantillægget fastlægger udstrækningen af naturparkerne samt de retningslinjer kommunen skal arbejde efter ift. naturparkerne. Kommuneplantillægget fastlægger ikke kommuneplanrammer til brug for lokalplanlægningen.

Kommuneplanen fastslår endvidere for naturparkeres vedkommende, at disse etableres på baggrund af en "fælles vision blandt alle relevante aktører", at "naturparkeres geografiske udstrækning samt deres indhold, baseres på frivillighed og aktiv involvering" af blandt andre lodsejere. Naturparkerne skal på ingen måde medføre begrænsninger for byudvikling og gennemførelsen af erhvervsaktiviteter, herunder jordbrug, men skal derimod tilvejebringe grundlag for nye erhvervsmuligheder indenfor friluftsliv, outdoor aktiviteter, turisme, overnatning, bospisning o.a., og retningslinjerne opfordrer lodsejere til at arbejde "med faciliteter til udbygning af friluftsliv, formidling, samt mindre faciliteter til styrkelse af turismeerhvervet, og naturgenopretning herunder nye vandhuller mv., under hensyntagen til det eksisterende landskab og natur."

Lodsejernes retsstilling

Det følger af grundlovens § 73, at ejendomsretten er ukrænkelig, og at en tilsidesættelse af denne ukrænkelighed kun kan ske hvor almenvellet (samfundet) kræver det, og hvor kravet er ophængt i en lov.

Da naturparker ikke er lovophængt, kan ejendomsrettens ukrænkelighed ikke tilsidesættes.

Ved vedtagelsen af kommuneplantillægget fastlægger Lolland Kommune udstrækningen af naturparkerne, samt fastsætter retningslinjer for naturparkerne. Dette sker på baggrund af planlovens § 11 b, Stk. 2. der siger at,

"Kommuneplanen kan indeholde retningslinjer for andre forhold end nævnt i stk. 1 og § 11 a, stk. 1, der kan være af betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen..."

(§ 11 a, omhandler de forhold som kommuneplanen skal fastlægge udbredelse og retningslinjer for, og her er naturparker ikke nævnt.)

Det rejser spørgsmålet: hvad betyder det for lodsejere der ligger inden for udstrækningen af naturparkerne, der fastlagt i kommuneplanen jf. planlovens § 11 b, Stk. 2?

Det følger af planloven, at kommuneplanen kun er bindende for kommunen, i modsætning til lokalplaner der er direkte bindende for lodsejerne. Jf. planlovens § 12 skal kommunalbestyrelsen *"virke for kommuneplanens gennemførelse"*, hvilket betyder, at kommunen er bundet til, at administrere jf. kommuneplanens retningslinjer. Hvorfor lodsejerne kan blive påvirket indirekte, alt efter hvad retningslinjerne siger. Desuden skal man være opmærksom på, at § 12 også siger, at administrationen skal ske jf. de beføjelser der er udstukket i lovgivningen.

Den første retningslinje, fastlægger udstrækningen af naturparkerne, og hermed hvilket areal der er omfattet. De to efterfølgende retningslinjer har betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen inden for udstrækningen. Retningslinjerne har følgende betydning:

- Inden for naturparkerne kan der særligt arbejdes med faciliteter til udbygning af friluftsliv, formidling, mindre faciliteter til styrkelse af turismeerhvervet samt naturgenopretning, herunder nye vandhuller mv., under hensyntagen til det eksisterende landskab og natur.

Retningslinjen binder Lolland Kommune til, at se særligt positivt/lempeligt, på ansøgninger om etablering af faciliteter til udbygning af friluftsliv, formidling, mindre faciliteter til styrkelse af turismeerhvervet samt naturgenopretning, herunder nye vandhuller mv., uanset om det er i forhold til f.eks. landzonetiladelser, lokalplaner eller administration af naturbeskyttelsesloven. Administrationen skal dog fortsat ske under hensyn til det eksisterende landskab og natur, og i overensstemmelse med lovgivningen.

- Inden for og i nærheden af naturparkerne kan der fortsat ske byudvikling og erhvervsudvikling, herunder udvikling af jordbrugserhvervet, under hensyn til øvrige udpegninger.

Retningslinjen sikrer, at udstrækningen af naturparkerne ikke har betydning i forhold til byudvikling med alt hvad det indebærer samt erhvervsudvikling, herunder udvikling af jordbrugserhvervet. Samtidig fastslår den, at øvrige udpegninger selvfølgelig fortsat er gældende.

Den sidste retningslinje, fortæller hvor omtrent kommunen, måske fremover vil arbejde med naturparker.

Samlet set betyder det, at den eneste betydning det har for lodsejere at ligge inden for udstrækningen af en naturpark er, at Lolland Kommune er forpligtiget til at se særligt positivt/lempeligt på ansøgninger om etablering af faciliteter til udbygning af friluftsliv, formidling, mindre faciliteter til styrkelse af turismeerhvervet samt naturgenopretning, herunder nye vandhuller mv.

Håndtering af anmodninger fra lodsejere om ind- eller udtræden af en given naturpark

Da fastlæggelsen af naturparkernes udstrækning sker på baggrund af planlovens § 11 b, Stk. 2, og ikke efter § 11 a, stk. 1, kan kommunen frit bestemme hvordan udstrækningen skal fastlægges. I det følgende beskrives hvordan udstrækningen af naturparker i Lolland Kommune, fastlægges.

I Lolland Kommune deltager rigtig mange lodsejere i indsatsen for at skabe bedre adgang til naturen og friluftsmuligheder, både ved at acceptere at dele af deres ejendom indgår i en naturparks udstrækning, men så sandelig også ved at aktivt at tillade skiltning af ruter for vandrere, cyklister samt andre friluftsskiltninger. Denne velvillighed fra lodsejernes side til at bidrage til udviklingen af Lolland-Falster som friluftdestination, er noget Lolland Kommune værdsætter meget højt.

Lolland Kommune ser frem til et styrket samarbejde med de mange lodsejere der har ejendom beliggende i relation til de mange unikke naturområder på Lolland. Samarbejdet skal bygge på frivillighed

samt en åben og ærlig dialog, og skal styrke lodsejernes ejerskab til, og deltagelse i, visionen om udbygningen af Lolland-Falster som en stærk naturturisme destination, til gavn for borgere og turister, samt skabe rammerne for en lokaløkonomisk udvikling baseret på udbud af faciliteter og services som outdoor aktiviteter, overnatning, bespisning, turguidning osv.

Lolland Kommune ser derfor i de kommende år frem til at flere lodsejere på frivillig basis vil ønske at indtræde med ejendom i naturparker, for på den måde med samfundssind; 1) aktivt at deltage i ovennævnte vision, samt 2) forhåbentlig også vil bidrage med tilladelse til friluft aktiviteter som vandring, cykling, kano/kajaksejls og ridning etc. Lodsejere der eventuelt måtte ønske aktivt at deltage med udbud af outdoor aktiviteter, eller andre servicefaciliteter af privatøkonomisk karakter, vil kun være en yderligere gevinst for Lolland Kommune og ovennævnte vision.

Såfremt lodsejere der allerede har ejendom liggende indenfor en given naturpark måtte ønske at ændre dette forhold, vil Lolland Kommune naturligt beklage dette, men understreger med nærværende notat, at et sådant ønske vil blive betragtet som legitimt.

Ved henvendelser fra lodsejere der ønsker at indtræde eller udtræde af en naturparks område, vil Lolland Kommune behandle anmodningerne som følger:

- Henvendelse fra lodsejere bør ske via e-mail til Sektor for Udvikling og Erhverv / Naturparker,
- Lodsejeren skal senest 10 arbejdsdage efter modtagelsen af henvendelsen have en skriftlig bekræftelse på modtagelsen af henvendelsen. Ved anmodning om indtrædelse i en naturpark, omfatter svaret forslag til proces for den uddybende og konstruktive dialog med lodsejer herom, samt udkast til køreplan hen imod et kommuneplantillæg. Ved anmodning om udtrædelse af en naturparks udstrækning, skal svaret til lodsejer omfatte en bekræftelse på at udtrædelse gælder fra dato for svaret, en angivelse af forventet dato for at et kommuneplantillæg endeligt kan vedtages, samt en præcisering af processen for ændring af skilte- og kortmateriale,
- Såfremt anmodningen fra lodsejeren kræver en uddybende dialog med henblik på at præcisere det konkrete matrikelområde, igangsættes denne dialog af UE/Naturparker med hjælp fra TM/Plan,
- Ændringer i en naturparks udstrækning kræver et kommuneplantillæg. Et sådant vil derfor kunne udarbejdes højst én gang årligt. UE, med hjælp fra TM, vurderer på baggrund af den konkrete henvendelse hvornår et kommuneplantillæg med fordel vil kunne udarbejdes og sendes til godkendelse i KMT og Byråd, og indarbejder dette i en procesplan,
- UE, med hjælp fra TM, vurderer hvilke konsekvenser en tilskrivning / udskrivning af arealer vil få for naturparken. Friluftsrådets kriterium om at mindst 50 % af naturparken skal være beskyttede arealer, skal observeres. Ved tilskrivning af arealer, vil dette spørgsmål naturligt blive drøftet konstruktivt med lodsejer. Ved fraskrivning af arealer vil en eventuel sprængning af kriteriet kræve at der indledes dialog med Friluftsrådet herom. Konsekvensen af en reduktion af en naturparks udstrækning, kan blive at naturparken af Friluftsrådet meddeles udtrædelse af mærkningsordningen for Danske Naturparker, med de deraf følgende tab af prestige, markedsføringsværdi, støttemuligheder, etc.,
- TM, med hjælp fra UE, udarbejder forslag til revision af kommuneplanen (i form af tillæg),
- UE vurderer hvornår og hvorledes øvrige lodsejere, Brugerråd, Friluftsrådet samt andre relevante aktører orienteres,
- En ændring af en naturparks udstrækning vil naturligt kræve nye skilte. Da dette er omkostningstungt, vil UE meddele lodsejeren at ændringen af den fysiske skiltning vil ske i takt med naturlig udskiftning af skiltningen. Dette vil således kunne tage år. Kortmateriale der fremgår af elektroniske platforme vil kunne ændres hurtigere, og UE, med hjælp fra TM, bør udføre dette ikke senere end 12 mdr. efter at kommuneplantillægget med den ændrede udstrækning er endeligt vedtaget.

